

günk, hogy a romokat eltakarítsuk s helyükön jobb életet teremtsünk. Új Divaldok, Wágnerek, Bedők és Horváth Sándorok kel-
lenek nekünk, hogy erdészetünket mai romlásából kivezessük!

De vegyük fel ezt a küzdelmet elszántsággal és reménytel-
jes bizalommal... Az erdő színe a remény színe!... Alkossuk
meg az új erdőtörvényt annyi odaadással és szeretettel, mint
megalkották a régít a mi dicső elődeink, kiknek emlékét ma ün-
nepeljük. Merítsünk erőt az ő példaadásukból, az ő hosszú, csüg-
gedetlen kitartásukból, nemes, hazafiúi önzetlenségükből. Igye-
kezzünk méltóak lenni hozzájuk. Ehhez segítsen minket a ma-
gyarok Istene!

Főiskolánk kérdése.

Írta: Roth Gyula.

Az „Erdészeti Lapok“ decemberi számának „Krónikája“
főiskolánk ügyét vette tollhegyre; legyen szabad egynéhány
megjegyzést fűznöm az ott elmondottakhoz, hogy ez az ügy
helyes megvilágításban kerüljön a szakközönség elé. Előre-
bocsátom, hogy kizárólag csak az erdőmérnöki fakultás szem-
pontjából beszélek, a bányászati ágazat ügyeibe nem avat-
kozom.

A cikk azzal kezdi, hogy az OEE választmányi gyűlésén
„kipattant“, hogy a főiskola tanári karának egy része tár-
gyalásokat folytatott a felügyeleti hatóságnak és a szak-
közönségnek tudta nélkül. Ez némi helyesbítésre szorul.
„Tárgyalások“ nem folytak, csak tájékoztató, magánjellegű
és nem kötelező megbeszélések, úgynevezett tapogatózások,
amilyenek kényesebb természetű ügyekben megszokták
előzni a tárgyalásokat. Ezekben nem a tanári kar egy része,
hanem az egész tanári kar vett részt. A felettes hatóságunk
előtt nem titkoltuk az ügyet, hivatalos jelentést ugyan, tuda-
másom szerint, a rektor akkor még nem tett, mert nem volt
még mit jelentenie, de magánúton, részben szóval, részben
írásban, minden mozzanatról tájékoztattuk ügyosztályainkat.
Ha pár napos késedelem volt, csak arra vezethető vissza,
hogy nem rendelkezünk szabadon az időnkkel és velem is

megtörtént, hogy Budapesten jártamban éppen a keresett kollégákkal nem tudtam beszélni. Úgy vélem, nem véték a diszkréció ellen, ha elmondom, hogy október 20-án volt az első megbeszélés Sopronban (amelyen én nem vettem részt) és másnap, 21-én már beszélgettünk erről a pénzügyminisztérium illetékes osztályának Sopronban időző vezetőjével. Így fest a felettes hatóságunk kikapcsolása helyes megvilágításban.

A szakközönséget, igaz, nem tájékoztattuk. Hiszen a megbeszélések a választmányi ülésig alig egy-két hete folytak és semmi konkrétumot nem hoztak. Bizalmas tárgyalásokat, amik egy-egy minisztérium kebelében vagy két minisztérium között folynak, nem szoktak nyilvánosság elé hozni, csak akkor, hogyha legalább a tárgyalás alapelvei annyira-mennyire tisztázódtak. Ettől pedig még ma is messze vagyunk. Egyébiránt az OEE. ügyvezetőjével is kerestem volt az érintkezést Budapesten jártamban ebben az ügyben, de a véletlen mindkét ízben meghiúsította a találkozást.

Titkolódzásról már csak azért sem lehet szó, mivel a megbeszélések régen vajudó oly ügyben folytak, amely ügy felettes hatóságainkat, mint az OEE.-t ismételten foglalkoztatta: főiskolánk doktorátusa és magántanársága.

A főiskola ezeket körülbelül 7—8 évvel ezelőtt kérte hivatalos úton felettes hatóságainktól. Az érdekelt két minisztérium szükségesnek találta, hogy a tárgyalásokba bevonja a kultuszminisztériumot is. Így kapcsolódott be a kultuszminiszter úr is, aki nagyon belemélyedt a kérdésbe és személyesen ismételten megtekintette a főiskolát, amelyet egyébiránt soproni vonatkozásai révén már régebben ismert. Értesülésem szerint Ő Nagyméltósága vitte ki azt is, hogy október 19-én a Kormányzó Úr Ő Főméltósága hosszabb időt szentelt főiskolánknak. A kultuszminiszter Úr részéről annyi figyelmet, érdeklődést, gondosságot és jóindulatot tapasztaltunk, hogy csak mély hálával emlékezhetem meg erről és súlyos hiba lett volna részünkről, hogyha a limine elutasítottuk volna kiküldöttjeit.

A főiskola említett kérését is pártolta Ő Nagyméltósága.

de úgy a Miniszter Úr maga, mint az illetékes ügyosztály azt az álláspontot képviseli, hogy a kért jogok csak oly intézetet illethetnek meg, amely a kultuszminisztérium ügykörébe tartozik. Ezen az alapon került előtérbe — több másféle kombinációnak eleste után, amikre nincs miért kitérnem — a pécsi egyetemmel való kapcsolat és ennek a kapcsolatnak lehetőségeiről és módozatairól folytak a tájékozódó megbeszélések.

A krónikának egyik kifejezése szerint a tanári karnak nincs joga a főiskola függetlenségét — még hozzá a felügyeleti hatóság kikapcsolásával — elalkudni.

Ehhez megjegyzem, hogy az élet engem már sok mindenre megtanított, arra is, hogy közpályán levő embernek nem szabad érzékenykednie, hogy ha a szakérdek és a kollegiális jóindulat jelszava alatt vádakkal vagy gyanúsításokkal illetik, azért tisztelettel csak azt jegyzem meg, hogy az ilyen kifejezések jobb, hogy ha elmaradnak; már a szaksajtó tárgyilagossága, igazságossága és nívója érdekében is jobb! Mert ugyebár, bele van ebbe a kifejezésbe csomagolva, hogy a tanári kar ezt meg akarta tenni. Pedig ezt nem akarta megtenni! Az információ teljesen téves! A felettes hatóságunk nincs és nem is volt kikapcsolva! Az „elalkuvásra“ pedig talán elég, ha elmondom, hogy az ügy megint — nem tudom hányadszor! — holtpontra jutott, azért, mert úgy láttuk, hogy a kultuszminisztérium részéről felszínre vetett megoldási terv ugyan hoz bizonyos előnyöket a tanárok számára, de nem elégíti ki a szakoktatás és a magyar erdőgazdaság jogos, sajátlagos érdekeit; az erdőmérnöki osztály tanárai pedig teljes egyhangúsággal vallják azt a felfogást, amelynek én a megbeszélések legelején is már kifejezést adtam, hogy nem vagyunk hajlandók egy nekünk felkínált tál leneséért eladni a főiskola elsőszülöttségi jogait.

A krónika ismételten kiemeli a főiskola önállóságát és függetlenségét! Legyen szabad ezt is kellő megvilágításba helyeznem.

Ismételten tapasztaltam, hogy a szakközönség nem ismeri főiskolánk belső ügyeit; hiszen a mai szervezetünkben

az erdőmérnöki osztály se nem önálló, se nem független! Ezért kértük az újjászervezést! A helyzet egyébkép nagyon régi! Hogy könnyen érthető hasonlattal éljek: helyzetünk hasonlít a volt osztrák-magyar monarchiához, az erdőmérnöki osztály játssza Magyarország szerepét. Belülről — a szak-közönség körén belül — úgy látszik és hisszük, mintha önállók lennénk, a valóságban felőlődik az erőnk érvényesülésünkért, a szakosztály érdekeinek védelmében. A harc felette barátságos formák között folyik, hiszen jól tudjuk, hogy a velünk szembenálló két fakultás, — amelyet az ellenünk való harc „bányamérnöki és kohómérnöki egyesült fakultássá” olvasztott össze, — nem egyéni érdekekért küzd, hanem a saját szakjának érdekeiért, mindamellettsúlyos és állandó, néha még a háborúban nagy szerepet játszó csalfogások sem hiányzanak. Sajnos, rendesen az erdőmérnöki fakultás húzza a rövidebbet és csak a köztünk — hála Istennek — uralkodó egyetértésnek és összetartásnak köszönjük, hogy még nagyobb baj nincs. A harc nagyon természetszerű! Tudjuk, hogy az erdőmérnöki fakultás a bányászati főiskolán a múlt század elején szervezett egy tanszékből sarjadzott ki, fejlődése során természetesen, mindinkább előtérbe lépett a sajátlagos szakérdek, amely az oktatásnak specializálását, ezzel a bányászat-kohászattól való eltávolodását követelte.

A haladásunk nem volt kielégítő, amit eléggé megvilágít az a tény, amit 1920-ban „Az Alföld fásításának erdőgazdaságtudományi kérdései” címen tartott előadásomban tártam a szakközönség elé: hogy a főiskola ismételt reformjain és állandó fejlesztésén át eljutottunk odáig, hogy az erdőmérnökhallgatókat tanító 15 tanszék közül csak 5 volt szakember kezében.* Kaán Károly — úgy vélem, éppen felszólalásom

* Félreértések elkerülése végett legyen szabad itt közbeszúrnom, hogy nemcsak nem ellenzem, de egyenesen kíváncsún tartom, hogy az erdőmérnöki főiskolának bizonyos tanszékein idegen végzettségű tanárok álljanak, olyanok, akiknek éppen azon a téren speciális képzettségük van, de mivel az erdőmérnöki szakoktatás határozottan szakirányú és gyakorlati irányú, a szaktanszékekre erdőmérnök kell. Ilyen szaktanszékünk jelenleg tíz van: használat, művelés, rendezés, növénytan, vegytan, termőhelyismeret, védelem, állattan, technológia, földmérés, szállítási berendezés, politika. Az erdőmérnök szempontjából a bányamérnöki vagy kohómérnöki végzettség éppen olyan idegen, mint a gépészmérnöki, a jogi vagy a gazdasági stb.

hatása alatt — anak idején hatalmas lépéssel vitte előre az erdőmérnöki fakultás ügyét, amennyiben az akkori öt szaktanszék helyett tizenkettőt küzdött ki. Ebből kettőt már — sajnos — le kellett adnunk, maradt az elsorolt tíz, amelyből leadni már nem lehet egyet sem a szakoktatás érdekeinek igen súlyos sérelme nélkül. Pedig ma is úgy a minisztériumban, mint a főiskolán állandó súlyos harcot kell folytatnunk az apasztási törekvésekkel szemben, amelyek éppen a mi fakultásunk ellen irányulnak.

Érdekeink védelmét nagyon nehezíti fakultásunk önállóságának hiánya. Igen nagy nehézséget jelent már az a tény, hogy két minisztérium alá tartozik a főiskola. A közös lóról szóló magyar példabeszéd igazságát számunkra fokozza, hogy a fővezetés, a szervezeti szabályzat határozott megállapítása szerint a pénzügyminiszter urat illeti, ez tehát már túlsúlyt biztosít a bányászati ágazatnak, amit növel az egyesült bányamérnöki és kohómérnöki fakultás tanárainak számszerint való nagy többsége. A túlsúlyt mutatja az is, hogy mindig volt oly tantárgy, amelyet az erdőmérnöknek bányamérnök vagy kohómérnök tanártól kell hallgatnia, rendesen a bányászati vagy kohászati hallgatókkal együtt. Hogy ez a beosztás nem felelhetett meg az erdőmérnöki speciális igényeknek, nagyon érthető, mert két úrnak senki sem tud szolgálni. De tetézi a hátrányát, hogy egyoldalú a mi rovásunkra, mert nem tudok esetet arra, hogy bánya- vagy kohómérnök-hallgató erdőmérnök-tanárnál hallgatott volna, pedig a paritás legalább egy-két mutatót követelt volna ebben az irányban is.

Hogyha meg végignézzük, hogy az utóbbi években a bányászat-kohászat mekkora összegeket fordíthatott beruházásokra és mekkora összegeket tudott magának más úton is biztosítani, szemben az erdőmérnöki fakultással, akkor a mérleg nagyon is a bányászat-kohászat felé billen!

A mai szervezetünk még arra is ad lehetőséget, hogy a bánya- és kohómérnöki egyesült fakultás válassza meg az erdőmérnök-dékanát és ők állapíthassák meg, ki legyen erdőmérnöki szaktanszéken tanár. Elismerem és kiemelem, hogy az egyesült fakultás — legalább amennyire vissza tudok em-

lékezni — elfogadta a mi fakultásunk erre vonatkozó javaslatát, de nem nevezhető önállóságnak, hogyha ezt mint szíveségi tényt kell elkönyvelnünk.

Legyen szabad még röviden a tanárok különleges érdekeire rátérnem, amelyek a közgyűlésen is — úgy vélem — nem helyes megvilágításba kerültek. A krónika azt ajánlja, hogy ne az egyetemi tanárokkal, hanem a gyakorlatban működő szaktársakkal hasonlítsuk össze helyzetünket. Nem tartom ugyan helyesnek ezt az álláspontot, mert, úgy vélem, azok sorsát, akik tanári, illetve kutatómunkát — kizárólag csak tanári és kutatómunkát! — végeznek, azokkal lehet és szabad csak összehasonlítani, akik hasonlóképpen tanári vagy kutatómunkában töltik életüket, nem pedig azokkal, akik az állami gazdaság vagy adminisztráció keretében dolgoznak, de ezúttal kikapcsolom ezt a véleményemet, mert mi nemcsak az egyetemi tanárokkal, hanem a gyakorlati kollégáinkkal szemben is hátrányban vagyunk. Hiszen ez az oka annak, hogy fiatal kollégáink nagyon húzódoznak a főiskolánál és a kísérleti állomásnál való szolgálattól.* A főiskolai tanárnak mellékkilleményei nagyon szerények, nem érnek fel a gyakorlati gazdaság állásaival. Az előrehaladás — szerencsés esetektől eltekintve — nagyon is nem kielégítő, amit még súlyosbít, hogy azoknak a szolgálati éveknél beszámítása, amiket az illető nem a főiskolán, hanem máshol, akár tudományos intézetnél vagy iskolánál, akár a gyakorlati gazdaságban töltött, nagyon kedvezőtlen és éles ellentétben áll azzal a gyakorlati életben mindig hangsúlyozott — nagyon helyes — felfogással, hogy a mi főiskolánk tanszékeit gyakorlati szolgálatban álló vagy állott kollégákkal kell betölteni. Az a tanár, aki elejétől fogva a főiskolánál szolgált — bármily minőségben, — igen nagy előnyben van a gyakorlati gazdaságból bekerült kollégával szemben! Nem akarok neveket említeni, nehogy a személyes él látszata kerekedjék, de nagy anomáliák és igazságtalanságok állanak fenn jelenleg is ebben a tekintetben. Még fokozza ezeket, megint az erdőmérnöki osztály

* A főiskola és a kísérleti állomás ebből a szempontból közel állanak egymáshoz, a kísérleti állomásnál a hátrányok még nagyobbak, amire ismételtén rámutattam már az irodalomban.

rovására, hogy a bánya- és kohómérnöki fakultásnál megtörtént, hogy újabban behozott tanárt felsőbb fizetési osztályba nevezték ki közvetlenül, minek következtében elébe jutott és természetesen mindig is előtte maradt a már régebben a főiskolánál szolgáló erdőmérnöknek, bár szolgálati ideje kevesebb volt, mint annak, ellenben az erdőmérnöki fakultáson ez nem történt meg. Így eshetett, hogy például erdőmérnök tanár 35 évi szolgálata után, amikor nyugdíjba kellett mennie — Nb. ez is a mi főiskolánk speciálitása, egyedül álló specialitása, hogy a tanárnak 35-ik évével nyugdíjba kell mennie! — tanártársainak kegyelméből juthatott csak az V. f. o.-nak megfelelő nyugdíjhoz. Más: szintén erdőmérnök tanár, aki 34 éve szolgál, amiből 30 évet töltött a szakoktatásnál és a kutatásnál, a VI. f. o.-ban van* és semmi lehetősége nincsen, hogy valaha elérhesse az V/a.-t, legfeljebb tanártársai kegyelméből nyugdíjba vonulása örömére. Ne méltóztassék szerénytelenségnek venni, hogyha a tanárról azt mondom, hogy szakunk kiválóbbjai közé kell tartoznia és felvetem a kérdést, vajjon szakunk kiválóbbjai a gyakorlati életben nincsenek-e kedvezőbb helyzetben? Szerencsés emberek akadnak a gyakorlatban is, a főiskolán sem adódnak sűrűn és nem szabad sohasem a normális életet a szerencsés kivételek mértékével mérni; igazságtalan hátritolásnak sem itt, sem ott megtörténnie nem szabad.

A szakközönség tájékoztatása végett szükségesnek tartottam fentieknek sine ira et studio való elmondását. Befejezésül még csak azt fűzöm hozzá, hogy a doktorátus és a magántanárság korántsem csak külső dísz! Az elsőre végzettjeink érdekében van szükségünk, mert oly jellegnek vagy jognak hiánya, amivel a világon minden számottevő hasonló intézet már régen fel van ruházva, inferiorisnak tünteti fel az intézetet és fogantyút ad többek között az utódállamoknak is arra, hogy a jelenleg ott szolgáló végzettjeinket háttérbe szoríthassák a saját új végzettjeik javára, az új nemzedéket pedig eleve kizárhassák! A magántanárság pedig a tanári succrescentia biztosítására kell. E tekintetben főisko-

* Tudniillik az V. b-ben, ami tulajdonképpen VI-ot jelent.

lánkon csak elvétve történt egy-egy lépés, intézményes gondoskodás nincs, amiért csak szerencsés véletlen, hogyha tárnáváltozás nem jelent egyúttal többé-kevésbé súlyos fennakadást a szakképzés terén.

A magyar erdőgazdaságnak sem idebenn az országban, sem odakünn a nagyvilágban nem válhatik javára, hogyha egyetlen legfelső tanintézete bármi tekintetben hátrább áll, mint ahogyan kellene és lehetne. Ma pedig sajnos, fennáll ez a szomorú helyzet és minden lepergő hét csak fokozza annak súlyosságát, mert a mai lázas munkában a megállás hanyatlást jelent.

A csonkamagyarországi bánya-, kohó- és erdőmérnökképzés egyetemi egyenjogúsítása.

Írta: Vitális István dr. főiskolai r. tanár.

Az utódállamokban a bánya-, kohó- és erdőmérnökök kiképzése vagy tudományegyetemeken (Zágráb, Bukarest) vagy műegyetemen (Temesvár) vagy *egyetemekkel egyenjogúsított főiskolákon* (Leoben, Bécs, Pribram, Laibach) megy végbe és így *a csonkamagyarországi bánya-, kohó- és erdőmérnökképzés formailag hátrányos helyzetben van az utódállamokéval szemben, mivel a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola nincsen felruházza a doktoravatás és a magántanári képesítés jogával.*

Ez a hátrányos helyzet többféle vonatkozásban érezteti káros hatását. Ennek következtében maradoznak el a soproni főiskoláról, amely a másfél százéves világhírű selmeci akadémia közvetlen utódja, az elszakított területek magyar ifjai, mert *a csonkamagyarországi főiskolán szerzett mérnöki oklevelet az utódállamokban a csehek, a románok és a szerbek nem ismerik el egyenrangúaknak, azt mondván, hogy hiszen a soproni főiskolán még a doktoravatás joga sincs meg.*

A magyar bánya-, kohó- és erdőmérnöki oklevéllel tehát nem tudnak elhelyezkedni az elszakított területek magyar mérnökei szülőföldjükön, még kevésbé azok a csonkamagyarországi okl. bánya-, kohó- és erdőmérnökök, akik szintén ott szeretnének álláshoz jutni.